

שיעור שלישי

בדיקת חמץ בבית מושכר

מראי מקומות: דף ד ע"א "בעו מיניה מרב נחמן בר יצחק" וכו' — רש"י, תוספות, חידושי הר"ן ומהרש"ל; דף ו ע"א "נכרי שנכנס לחצירו של ישראל" וכו' — רש"י, תוספות, רמב"ן, ור"ן (בדף ב ע"ב מדפי הרי"ף); דף יג ע"א "מעשה באדם אחד" וכו'; ב"ק דף צח ע"ב "גזל חמץ לפני הפסח" וכו'; רא"ש פרק א סימן ד; רמב"ם, הלכות חמץ ומצה, פרק ב הלכות יזיח; שו"ע אור"ח סימן תמג סעיף ב, וביאורי הגר"א שם; שאגת אריה סימן פג ד"ה ועתה נבא.

"בעו מיניה מרב נחמן בר יצחק: המשכיר בית לחברו בארבעה-עשר על מי לבדוק? על המשכיר לבדוק דחמירא ידידיה הוא, או דלמא על השוכר לבדוק ראיסורא ברשותיה קאי? ת"ש: המשכיר בית לחברו — על השוכר לעשות לו מזוזה. התם, הא אמר רב משרשיא: מזוזה חובת הדור היא; הכא מאי? אמר להו רב נחמן בר יצחק: תנינא 'המשכיר בית לחברו, אם עד שלא מסר לו מפתחות חל ארבעה-עשר על המשכיר לבדוק, ואם משמסר לו מפתחות חל ארבעה-עשר על השוכר לבדוק'. הגמרא מסתפקת בשאלה: על מי חלה חובת הבדיקה בבית מושכר? על מי שהחמץ שייך לו, או על מי שהחמץ נמצא ברשותו? ולכאורה ניתן היה לומר שבזה נחלקו רש"י ותוספות בתחילת המסכת. רש"י (בדף ב ע"א, ד"ה בודקין) הסביר שחיוב הבדיקה הוא משום "בל יראה" ו"בל ימצא", ואילו התוספות (שם, בד"ה אור) כתבו שחיוב הבדיקה נובע מחשש שיבוא לאכול את החמץ. ולכאורה היה ניתן להסביר, שאם החיוב הוא משום "בל יראה" ו"בל ימצא", הרי החיוב מוטל

על המשכיר, שכן הוא יעבור על הלאו, ואילו אם החיוב הוא מחשש אכילה, הרי החיוב מוטל על השוכר, שכן חשש האכילה קיים לגביו. וכן משמע גם מלשון הגמרא, הנוקטת לגבי המשכיר את הטעם "דחמירא ידידיה הוא", ואילו לגבי השוכר היא כותבת "דאיסורא ברשותיה קאי", ומשמע שלגבי המשכיר מדובר בדין מיוחד של חמץ, ואילו לגבי השוכר זהו איסור אכילה בעלמא, ולא דין מיוחד של חמץ. אולם למעשה אין ניתן לומר שבהוה אמינא הבינה הגמרא כרש"י, ובמסקנה הסיקה כתוספות, ומה עוד שהתוספות עצמם (בדף ד ע"א, ד"ה על המשכיר) הביאו את סברתו של רש"י, וכתבו ש"אין לפרש הטעם כיון דשלו הוא ואין אדם יכול לבטל אלא הוא חייב לבדוק", ואם כן הם הניחו בהוה אמינא, שיש תלות בין הבדיקה והביטול, על אף שהביטול אינו מועיל אלא לאיסור "בל יראה" ו"בל ימצא", כשיטת רש"י. ונראה להסביר, שגם לפי שיטת התוספות יש תלות בין דין הבדיקה לדין הביטול. אמנם טעם חיוב הבדיקה אינו משום הביטול, אולם מכל מקום לא ייתכן שמי שאינו מחויב בביטול, ואין עליו איסור "בל יראה" ו"בל ימצא" ומצוות "תשביתו", יהיה חייב בבדיקה. אמנם זו היא מצוה נפרדת, אולם אין היא מנותקת ממצוות הביטול, ורק מי ששייך בדין הביטול שייך גם בדין הבדיקה.

וכתבו התוספות (בדף ד ע"א, ד"ה על המשכיר): "לכך מפרש ר"י דחמירא ידידיה הוא, וחל עליו חיוב בדיקה שעה אחת קודם שהשכירה, ומייתי ראיה ממזוזה, דאע"פ דחל חיוב קודם שהשכיר, על השוכר לעשות מזוזה, ודחי דמזוזה חובת הדר הוא, כלומר אפי' לא היה משכירה היה יכול ליפטר ממזוזה, שלא היה דר ומשתמש בבית, אבל גבי חמץ [אילו] לא ישכיר לאחר יצטרך לבדוק". התוספות מסבירים שהמשכיר חייב לבדוק את החמץ מכיוון שהתחייב בכך שעה אחת קודם להשכרה, וגם אם לא היה משכיר את הבית הוא היה חייב בבדיקתו, מה שאין כן לגבי מזוזה, שהוא היה פטור מקביעתה אם לא היה משכיר

את הבית. ולכאורה חילוקם של התוספות אינו מובן, שכן אם לגבי דין בדיקת החמץ מדובר באופן שהוא השתמש קודם לכן בבית, ולכן הוא חייב לבדוק, הרי גם לגבי דין קביעת המזוזה מדובר באופן שהוא השתמש קודם לכן בבית, ואם כן אין זה מובן מדוע הוא פטור מחובת קיום המזוזה בבית? הרי הגמרא בבבא מציעא (בדף קב ע"א) אומרת ש"המשכיר בית לחבירו, על השוכר לעשות לו מזוזה, וכשהוא יוצא לא יטלנה בידו ויוצא", ואם כן אסור לו להסיר את המזוזה לפני יציאתו מן הבית, ואפילו אם אין הוא מתכוון להשכיר את הבית. ואם כי היה ניתן לומר שהגמרא בבבא מציעא אינה מדברת אלא על שוכר, ולא על מוכר או משכיר, וזאת מכיוון שיש זיקה בין השוכר למשכיר. המהר"ם חלאווה (לדף ד ע"א, ד"ה התם) ו"תוספות רבנו פרץ" (שם, ד"ה מזוזה) כתבו שמזוזה היא "חובת הדר" רק מדרבנן, וכן היא שיטת התוספות בעבודה זרה (בדף כא ע"א, ד"ה הא). ואם כן ניתן להסביר, שמדאורייתא חייב המשכיר בקביעת המזוזה, אלא שחכמים תיקנו שהשוכר יהיה מעין שליח של המשכיר, ויקבע במקומו את המזוזה. ולפי זה מובן שלשוכר אסור לקחת את המזוזה ביציאתו מן הבית, מכיוון שזו היא מצוה של המשכיר, אבל למשכיר מותר להסירה. ברם, זהו חידוש גדול לדינא, ולכן נראה להסביר שמדובר באופן שהוא השכיר את הבית סמוך לקנייתו, ולכן עדיין לא קבע בו מזוזה, מה שאין כן לעניין חמץ, שהבית היה זקוק לבדיקה כבר בשעת קנייתו מפאת החמץ שהיה בו קודם לקנייתו, או שהמזוזה נפלה או נגנבה או נלקחה על ידי השוכר הקודם בניגוד לדין, ולכן קיים החילוק של התוספות.

ברם, לפי היסוד שחידשנו בדברי המהר"ם חלאווה, ניתן יהיה להבין את שיטת התוספות בהמשך דברי הגמרא. הגמרא בסמוך (בדף ד ע"א) מביאה ברייתא האומרת: "המשכיר בית לחברו, אם עד שלא מסר לו מפתחות חל ארבעה-עשר על המשכיר לבדוק, ואם משמסר לו מפתחות חל ארבעה-עשר על השוכר לבדוק",

בדיקת חמץ בבית מושכר

ובהסבר דין זה מצינו שלוש שיטות. רש"י (בד"ה מסירת) הסביר, ש"מסירת מפתח" הוא קנין השכירות, והקשו התוספות (בד"ה אם משמסר) "דהא אמר ב'מרובה': 'כשם שקרקע נקנית בכסף בשטר ובחזקה, כך שכירות [קרקע] נקנה בכסף וכו', ולא אמרי' דמהני מסירת המפתח", ותירוץ הקושיה הוא, שהגמרא אינה אומרת שקניינים אחרים אינם מועילים לשכירות קרקע, אלא רק ששלושת הקניינים הללו מועילים בו, וניתן לומר שיש קניינים נוספים המועילים לגביו. הרמב"ם — על פי הסבר ה"מגיד משנה" (בפרק ב, הלכה יח) — מביא שיטה שנייה, ולפיה "מסירת מפתח אינו קונה בשכירות, דשכירות קרקע נקנה כדרך שהקרקע נקנה... אלא הכא בשכירות שכבר נקנה בכסף או בשטר או בחזקה, ואע"פ כן כל שמפתח ביד משכיר — עליו מוטל לבדוק, כיון שהגיע שעת בדיקה ומפתח בידו, והשוכר מעוכב ליכנס בו מפני שהמפתח בידו של משכיר" וכו'. ואילו התוספות (שם) מסבירים "דהכא שמסר לו המפתח ולא החזיק, ומי שיש בידו מפתח — כשחל י"ד חייב לבדוק, דאותו שאין בידו מפתח איך יכנס ויבדוק?". לפי רש"י מסירת המפתחות היא קניין השכירות, ולכן לאחר שקנה השוכר את הבית על ידי המפתחות, הוא התחייב בבדיקתו; לפי הרמב"ם הקניין מתבצע בנפרד, אלא שגם לאחר שהשוכר קונה את הבית — הוא אינו מתחייב בבדיקתו אלא לאחר שקיבל לידיו את המפתחות, מכיוון שקודם לכן אין לו אפשרות לבדוק את הבית; ואילו לפי התוספות השוכר חייב לבדוק את הבית בשעה שקיבל לידיו את המפתחות, גם אם לא קנה את שכירות הבית כלל, והסבר הדבר הוא כיסוד שחידשנו בדברי המהר"ם חלאווה, שהשוכר המחזיק בידיו את המפתחות הוא מעין שליח של המשכיר לעניין בדיקת החמץ. אמנם הבית אינו שייך לשוכר, ואין הוא חייב לבדוק את החמץ, אולם מכיוון שהוא מחזיק במפתחות — תיקנו חכמים שיקיים את מצוות הבדיקה של המשכיר ויבדוק במקומו.

ואף את שיטת הרמב"ם נראה להסביר על פי יסוד זה. בגמרא

(בדף ד ע"א) אנו מוצאים שני ספקות. הספק הראשון הוא בשאלה: "המשכיר בית לחברו בארבעה-עשר על מי לבדוק?", לגביו מביאה הגמרא את הברייתא: "המשכיר בית לחברו, אם עד שלא מסר לו מפתחות חל ארבעה-עשר על המשכיר לבדוק, ואם משמסר לו מפתחות חל ארבעה-עשר על השוכר לבדוק", והספק השני הוא בשאלה: "המשכיר בית לחברו בארבעה-עשר, חזקתו בדוק או אין חזקתו בדוק". ואילו כאשר הרמב"ם מביא את שני הדינים הללו, הוא כותב תחילה (בהלכה יז) ש"המשכיר בית סתם בארבעה-עשר הרי זה בחזקת בדוק", ורק לאחר מכן (בהלכה יח) הוא מביא את דין הברייתא ש"המשכיר בית לחברו, אם עד שלא מסר לו המפתח חל ארבעה-עשר על המשכיר לבדוק, ואם משמסר המפתח חל ארבעה-עשר על השוכר לבדוק" וכו', ולכאורה אין זה מובן מדוע הוא משנה את הסדר? הרי באופן פשוט דין המפתח שייך גם לגבי דין החזקה, ואם קיבל השוכר את המפתח, הרי הוא בחזקת שבדק. אלא מכאן שלדעת הרמב"ם דין החזקה קיים רק לגבי הבעלים עצמם, ולא לגבי השוכר, והסבר הדבר הוא, שהשוכר אינו מתחייב בדיקה אלא משום שהוא מעין שליח של המשכיר, ולא מכיוון שהוא עצמו יעבור על איסור אם יישאר חמץ בבית, וכפי שחידשנו בדברי המהר"ם חלאווה, ולכן אין לו חזקה, וכל החזקה אינה קיימת אלא רק לגבי המשכיר עצמו, שהוא בודאי בדק, על מנת שלא יעבור על איסור "בל יראה" ו"בל ימצא". ואם כן נמצאנו למדים שגם הרמב"ם סובר כיסוד שחידשנו בדברי המהר"ם חלאווה.

רש"י, לעומת זאת, אינו סובר כך. רש"י (בדף ד ע"א) כותב: "חובת הדד" — לפי שהיא משמרתו, וכתוב: 'ביתך' — ביאתך, נכנס ויוצא בה, אבל הכא בדיקת חמץ דרבנן, דאי משום 'בל יראה' ו'בל ימצא' הא אמר לקמן דסגי ליה בבטול בעלמא אי מסיח דעתיה מיניה ומשוי ליה כעפרא ואמר: כל חמירא דבביתא הדין כו', ורבנן הוא דאצרוך בדיקה, והשתא כי האי גוונא מיבעיא לן, טורח

זה על מי מוטל". רש"י כותב שספק הגמרא נובע מכך שמדובר כאן בדין דרבנן, והמהרש"ל (בד"ה רש"י) מוסיף: "דאי הוה בדיקת חמץ דאורייתא, א"כ הוה אמרינן דבודאי על המשכיר הוא מוטל, שהרי ביתו הוא". ולכאורה אין זה מובן מדוע יש הבדל בין אם מדובר כאן בדין דרבנן או בדין דאורייתא לעניין הספק של הגמרא. ועוד יש צורך להבין מדוע רש"י כותב שהספק של הגמרא הוא בשאלה: "טורח זה על מי מוטל", ולא בשאלה: חיוב זה על מי מוטל. ולכאורה היה ניתן להסביר זאת על פי דברי ה"שאגת אריה". ה"שאגת אריה" (בסימן פד, ד"ה ועתה) מביא מחלוקת ראשונים בשאלה: על מי מוטלת חובת הביעור בחמץ שהופקד, וקיבל עליו הנפקד אחריות. הר"ן כתב בחידושו (לדף ד ע"א, ד"ה על המשכיר), לגבי בית מושכר, ש"מדאורייתא אין אחד מהם חייב לבדוק, שוכר לפי שאינו שלו, ומשכיר לפי שאינו ברשותו, ומדרבנן מיהא צריך לבדוק" וכו', ואם כן אין חיוב דאורייתא על בדיקת חמץ שאינו נמצא ברשותו של האדם, אלא זהו דין מחודש של בדיקה מדרבנן, ולפי זה מובן גם שאי אפשר להסביר את הגמרא אצלנו על פי מחלוקת רש"י ותוספות, כפי שרצינו להסביר בראשית דברינו, שכן הם חולקים לגבי חיוב הבדיקה מדאורייתא, ולא מדרבנן. וכן כתב הר"ן גם לגבי הגמרא בהמשך. הגמרא בהמשך (בדף ו ע"א) אומרת ש"נכרי שנכנס לחצירו של ישראל ובציקו בידו — אין זקוק לבער; הפקידו אצלו — זקוק לבער; יחד לו בית — אין זקוק לבער, שנא': 'לא ימצא' וכו', וכתב רש"י (בד"ה יחד) שמדובר באופן שלא קיבל עליו אחריות, ואילו התוספות כתבו (בד"ה יחד): "דאפילו באחריות מירי... כיון שיחד לו בית, הוי כאלו קיבל עליו אחריות על חמצו של נכרי בביתו של נכרי", וכפי שהסביר הר"ן (שם, בדף ב ע"ב מדפי הרי"ף, ד"ה גרסי') "שהרי אפילו חמצו של ישראל, כל שהוא ברשות הנכרי אינו עובר עליו, והכי איתא במכילתא בפר' י"ז, דתניא התם: 'בכל גבולך', למה נאמר? לפי שנאמר 'בבתיכם', שומע אני כמשמעו, ת"ל 'בכל גבולך'; א"כ למה נאמר 'בבתיכם'? לומר לך: מה

ביתך ברשותך, אף גבולך ברשותך, יצא חמצו של ישראל שהוא ברשות הנכרי, אע"פ שהוא יכול לבערו אבל אינו ברשותו וכו', ולאחר מכן הוסיף: "ומיהו ה"מ מדאורייתא, אבל מדרבנן חמצו של ישראל שהוא ברשות נכרי צריך ביעור" וכו', ואם כן הוא הולך לשיטתו, שחמץ שאינו נמצא ברשותו של האדם אינו חייב בביעור מדאורייתא, אך הוא חייב בביעור מדרבנן, וכן היא גם שיטת הרמב"ן (בד"ה ונראה). ואילו הרא"ש כתב (בפרק א, סימן ד): "ונ"ל דדבר פשוט הוא, דאע"פ שהנפקד קבל עליו אחריות, מ"מ עיקר הממון של הבעלים הוא, וכיון שהשאלו הנפקד ביתו לשמירת ממונו, קרינא ביה ביתו" וכו', ואם כן הוא סובר שיש חיוב בדיקה מדאורייתא גם לגבי חמץ שאינו נמצא ברשותו של האדם. והקשה עליו ה"שאגת אריה", וכתב (בר"ה ומה שטען) שדברי הרא"ש "דברי תימה הן, הא מסיק הגמרא דשכירות לא קניא", ו"כיון דשאלה ושכירות לא קניא, מפני שהשאלו הנפקד ביתו לשמירת ממונו — לא קרינן ביה 'ביתך' וכו'. ואם כי מדרבנן יש חיוב לבדוק את החמץ, אולם ניתן לומר שמדרבנן שכירות קניא, ולכן מדרבנן "קרינן ביה 'ביתך'". ולפי החילוק הזה בין דין דאורייתא לדרבנן, ניתן היה לכאורה להבין את החילוק של המהרש"ל, ולומר שאם הגמרא אצלנו הייתה עוסקת בבדיקת חמץ מדאורייתא, היה מובן שהחיוב מוטל על המשכיר, מכיוון ש"שכירות לא קניא", והבית אינו מוגדר כשייך לשוכר אלא למשכיר, וספק הגמרא אינו נובע אלא מכיוון שמדובר בבדיקת חמץ מדרבנן, ומדרבנן "שכירות קניא", והבית מוגדר כשייך גם לשוכר, ולכן ייתכן שהוא חייב בבדיקתו. אולם למעשה התלות שעליה מדבר ה"שאגת אריה", בין חיוב בדיקת החמץ ובין הדין ש"שכירות לא קניא", אינה מובנת כל צורכה. לכאורה גם אם "שכירות לא קניא", מכל מקום השוכר חייב בבדיקת החמץ. אמנם קניין הגוף נשאר תמיד אצל המשכיר, ומכוחו הוא זוכה בבית לאחר זמן השכירות, שכן אין הוא גרוע מן המוכר שדהו לפירות, ואם אנו פוסקים ש"שכירות לא קניא", הרי גם קניין הפירות נשאר אצל המשכיר, אולם מכל

בדיקת חמץ בבית מושכר

מקום לשוכר יש זכויות ממוניות של שימוש בבית, ומכוחן הוא חייב בבדיקת החמץ. הדיון אם "שכירות קניא" אם לאו, אינו אלא בשאלה האם השכירות מפקיעה מן המשכיר את קניין הפירות בבית בזמן השכירות, או שמכיוון שבעתיד הוא יחזור ויזכה בבית, אין מופקע ממנו גם בשעת השכירות קניין הפירות בבית, אולם גם אם קניין הפירות אינו מופקע ממנו, מכל מקום יש לשוכר זכות שימוש בבית, והוא מוגדר כ"ביתך", ולכן כותב הרא"ש שהוא חייב בבדיקת החמץ, ולא כפי שכתב ה"שאגת אריה".

ונראה להסביר את שיטת רש"י בדרך שונה. לפי היסוד שחידשנו בדברי המהר"ם חלאווה, ראינו שחכמים תיקנו שהשוכר ישמש מעין שליח של המשכיר לעניין בדיקת החמץ, אולם לפי רש"י ניתן לומר, שתיקנו חכמים דין מחודש לגמרי של בדיקת חמץ, וכפי שראינו קודם לכן בדברי הר"ן. הר"ן כותב שעל אף שמדאורייתא אין כלל חיוב של בדיקת חמץ לגבי חמץ שאינו נמצא ברשותו של האדם או שאינו שייך לו, אולם מכל מקום תיקנו חכמים חיוב של בדיקת חמץ מדרבנן, ואם כן זהו דין מחודש לגמרי של בדיקת חמץ מדרבנן. מדאורייתא אין כאן איסור של "בל יראה" ו"בל ימצא", ואף על פי כן תיקנו חכמים דין ביעור חמץ מדרבנן. וכך משמע גם מהגמרא בהמשך. הגמרא (בדף יג ע"א) אומרת: "מעשה באדם אחד שהפקיד דיסקיא מלאה חמץ אצל יוחנן חקוקאה, ונקבה עכברי, והיה חמץ מבצבץ ויוצא, ובא לפני רבי, שעה ראשונה אמר לו: המתן, שניה אמר לו: המתן, שלישית אמר לו: המתן, רביעית אמר לו: המתן, חמישית א"ל: צא ומוכרה בשוק" וכו', ובהסבר דבריה נחלקו האחרונים. ה"מגן אברהם" כתב (בסימן תמג, ס"ק ה) שהנפקד הוצרך למכור את החמץ בשעה החמישית על מנת שהמפקיד לא יעבור על איסור "בל יראה" ו"בל ימצא", ואילו הגר"א כתב (בס"ק יא): "ואם לא מכרו כו' — למד זה ממ"ש ה' ב' אבל אתה רואה כו', וערש"י שם שפי' של אחרי' נכרים, וכ"ה בכ"מ, מ' דבשל ישראל אסור, מדל"ק אבל שאינו

שלך אתה רואה, ואוקמינן שם בשלא קיבל אחריות, וכן שם ו' א' חמצו של נכרי עושה כו', וערש"י ד"ה חמצו כו', משמע דבישראל צריך לבער, ולא כב"ח ומ"א, ואם כן יש חיוב עצמי של ביעור חמץ הנמצא ברשותו של האדם, גם אם החמץ אינו שייך לו, והוא לא קיבל עליו אחריות, וזה הוא ודאי חיוב מדרבנן בלבד. ואם כי בעל "פסקי הגר"א" כתב ש"חידוש גדול הוא שלא נמצא בשום פוסק כן", אולם מכל מקום אנו רואים שרש"י סובר כך, וכפי שכתב הגר"א. ואף מהגמרא בבבא קמא משמע כך. הגמרא בבבא קמא (בדף צח ע"ב) אומרת, שמי ש"גזל חמץ לפני הפסח, ובא אחר ושרפו במועד — פטור, שהכל מצווים עליו לבערו" וכו', ואם כן משמע שיש חיוב של ביעור גם לגבי חמץ שאינו שייך לאדם, והוא לא קיבל עליו אחריות. ואם כי ניתן היה להסביר שחיוב הביעור שם נובע מדין אחר, שכן בדרך כלל כופים על הבעלים עצמם לבער את החמץ מדין "אפרושי מאיסורא", ולכן גם כאשר הבעלים אינם נמצאים בפנינו, כגון כשהם נגזלו, כופים אותם בממונם על כך, וכפי שכתב הרמב"ן (והובאו דבריו בחידושי הרא"ה והריטב"א לכתובות פו ע"א, ד"ה אמר ליה, ועיין עוד בשיטת מקובצת שם, ד"ה לדידך) ש"ער שאתה כופהו בגופו כופהו בממונו", ולכן ניתן לשרוף את החמץ, אולם מתוך לשון הגמרא, ש"הכל מצווים עליו לבערו", משמע שזו היא מצוה בפני עצמה, מדרבנן, וכפי שכתב הגר"א. מכל מקום אנו רואים שלדעת רש"י יש חיוב מחודש של ביעור חמץ מדרבנן, ומכיוון שרש"י מדגיש שזהו חיוב על הבית, ניתן להסביר שאלו הם שני חיובים שונים. מדאורייתא יש חיוב של ביעור חמץ על מנת שלא יעבור האדם על איסור "בל יראה" ו"בל ימצא", ואילו מדרבנן יש חיוב של ביעור חמץ על מנת שהבית יהיה נקי מחמץ. חכמים הרחיבו את חיוב ביעור חמץ ואמרו שהבית צריך להיות נקי מחמץ בלא קשר לאיסור "בל יראה" ו"בל ימצא". ולפי זה מובן שרבא הסביר (בדף ו ע"א) שהדין של "המפרש והיוצא בשיירא... תוך שלשים יום זקוק לבער" קיים אפילו אם אין בדעתו לחזור לביתו בפסח,

בדיקת חמץ בבית מושכר

מכיוון שיש חיוב עצמי מדרבנן, שהבית צריך להיות נקי מחמץ, בלא קשר לאיסור "בל יראה" ו"בל ימצא". ולפי זה מובן שרש"י הדגיש שמדובר כאן בחיוב מדרבנן, מכיוון שאם הדין היה לגבי חובת הבדיקה מדאורייתא, היה פשוט שהמשכיר חייב בבדיקה, וכפי שכתב המהרש"ל, שכן הוא העובר על איסור "בל יראה" ו"בל ימצא", ולא השוכר, ורק מכיוון שהדיון כאן הוא לגבי חובת הבדיקה מדרבנן, משום ניקיון הבית, יש ספק למי יש זיקה רבה יותר לבית — לשוכר או למשכיר. ולכן כותב רש"י שהדיון כאן הוא לגבי ה"טרחא" בבדיקה, ולא לגבי חיוב הבדיקה, מכיוון שאין מדובר כאן בחיוב הבדיקה הרגיל מדאורייתא, אלא בחיוב מדרבנן בלבד.